

338 ANTI-LUCRETIUS,

- Quo sine multiplices aperiri in germine nexus,
Detur ut augmento locus, & primordia miris
1435 Intricata modis paulatim extendere pressam
Compagem, atque imo nequeunt emergere centro,
Laxatisque viis tandem ad sublimia ferri.
Pauca reluctantes igitur vicere meatus
Utcumque, & ruptis ortum cepere catenis
1440 Exerto capite; at frustra: nam protinus illis
Incubuit sopor & languens penuria, quando
Aut male digestos potarunt ebria succos;
Noxius aut ardor jejuna liquore perussit.
Inde solum sterile, inde sati infelcis egestas.
- 1445** CONTRA latus ager, placidi quem lumina Solis
Aspiciunt, tepidique rigant, ubi jam sitit, imbræ,
Divitias messemque dabit tibi farris opimam;
Si conditus erit pingui sale, sulphure puro:
Quæ cùm diluerit, quem Tellus ebibit humor,
1450 Continuò Solis motum adspirante calore
Transvehit in tubulos madefacti Seminis, omnes
Inque sinus; aperit germen, gazamque recludit
Frugiferam: hinc salium liquidis mucronibus urget
Abdita principia, & vinclis erumpere cogit,
1455 Intus alens pastu assiduo; ut radicibus altè
Porrectis, valeat tandem, cùm venerit æstas,
Insignem gravibus spicis efferre maniplum.
Sic herbæ crescunt omnes, quibus arva teguntur:
Sic genus arboreum, & quidquid sub tegmine terræ
1460 Partim alitur, partim sub cœlo vivit aperto.

His patefit, quanto magis interiora cientur

LIBER SEPTIMUS.

339

- Germinis, ac reseratur apex ubi constat opum vis,
Hoc etiam uberiū campis adolescere messes,
Et caput ornari Cereris; marcescere porro,
1465 Cùm premit otium iners foetus in stirpe latentes,
Et nil sufficitur fundo ex torpente, quod illos
Intus sollicitet, jubeatque abrumpere somnum.
Unde gravi leto dantur primordia vitæ;
Neglectumque perit genus, infinita daturum
1470 Argumenta suâ, terræ si divitis esset
Illecebras faciles naustum, amplexusque benignos.

ERGÒ age, Naturamque juva: namque arte juvari
Non dignatur; quin ultro brachia tendit
Conanti, gaudetque suas ostendere vires.

- 1475** Cùmque serenda tibi venient frumenta, memento
Ante dies aliquot medicatâ inspergere lymphâ;
Quam firmus & cineres, levibusque volatile nitrum
Implerint falibus: tum granula quæque videbis
Observans, et si modico sint credita fundo,
1480 In tam multiplices divisa resurgere partus,
Ut stupeas. Etenim bis millia terque quaterque,
(Tanta faliis virtus) grano exorientur ab uno:
Et numerosa phalanx calamorum, viminis instar
Cui caput abscissum jam parte repullulat omni,
1485 Expandetur humo, & latè circumferet umbram.

AT neque sal nitri potis est effingere fructus
Triticeos, ac prole novâ ditare serentem;
Nec molles Zephyrorum animæ; nec mobilis aër;
Nec radius clarâ missus Titanis ab arce;

- 1490** Nec lapsi nimbis latices; nec roscidus humor;

Xij

Nec verò natale solum. Nam semper eadem
 Sunt causæ, vegetabilibus discriminé nullo
 Quæ cunctis adsunt, pollentes indole eadem,
 Nullius propriæ, communes omnibus æquè:
 1495 Quamvis promoveant diversos undique foetus,
 Pro variâ rerum, quibus auxiliantur & adsunt,
 Conditione ac naturâ. Sic nempe salubres
 Passim mortiferis adnasci cernimus herbas,
 Dictamnis aconita, olera intermixta cicutis:
 1500 Cunctaque plantarum genera unus proferet hortus
 Quæ pluviis iisdem, simul uno sole fruentur.
 Haud secus, ac rabidos quæ nutrit præda leones,
 Hæc poterat nutrire lupos aquilasque canesque:
 Nec tales ut sint, facit; at prout invenit, auget.
 1505 Quæque etiam nostris adventant pabula membris,
 Et carnes, nervos, membranas, ossa, liquores
 Corporis instaurant, partis cujusque figuram
 Accipiunt, non dant: multo minùs intima cudunt
 Organa; sed tantùm cusis adjuncta cohærent.
 1510 ERGÒ nulla creant externæ semina causæ,
 Nec rerum species, aut exemplaria formant.
 Hinc fecundatæ Cereris dum foenora tanta
 Suspicias exiguâ nitrosi aspergine succi,
 Semina feminibus latuisse inclusa profundis,
 1515 Et prodire putas; quoties ea vividus actor
 Eruit è tenebris, ac vitæ munere donat.
 Neu dicas istæc fieri duntaxat in herbâ
 Frugiferâ, aut aliis quibus anno clauditur ætas;
 Quippe dabit largos fructus, mirumque saporem
 1520 Alter honos ruris, populorumque alma Voluptas

Vinea, radicem simili perfusa liquore.
 Credes pampineos colles Tmoli, atque Phanæi
 Descendisse tuum, quando experieris, in hortum;
 Atque Palæstinas immanis ponderis uvas
 1525 Palmitibus pendere tuis: tum lætus inemta
 Vina bibes, quibus invideat Toccaia propago,
 Campanis potiora etiam, potiora Falernis.
 UNDE hoc? Prodigii causa est, quod vitis avara
 Jamdudum, nec fota priùs nisi simplice cultu,
 1530 Germina quæ longos aliâs servasset in annos
 Evolvenda diu & Maiis promenda futuris,
 Imò etiam exsuccâ citius perimenda senectâ,
 Cogitur actutum cæcâ dimittere cellâ.
 Scilicet impulsu nitri quotientis, & udo
 1535 Spirituum afflatu; quo multa supervenit esca
 Eximio falium penitus condita veneno.
 Nec timor, ingenitas tanto molimine vires
 Ne citò deficiens effoetaque dissipet; illas
 Nec minimùm labefactat: idem effectura quotannis
 1540 Lætior ubertate suâ; viridemque juventam
 Sustinet auxilio, quo fecundatur, eodem;
 Serò fatales senii expertura labores.

CÙM verò plantæ, ut dictis ostendimus, omnes
 Secum innata sui generis primordia semper
 1545 Possideant, & nil, quod non habet, hoc dare possit;
 Omnino ratione pari primordia prolem
 Ipsa suam servant: & sicut semina plantæ
 Fundunt ex se ipsis, ita dant quoque semina plantas.
 Nec folia in ramis, fructusque ex floribus essent,

1550 Ni proprio descripta forent in semine dudum
Principia, effigies rerum, gentisque futuræ.
Nec mihi quidquam obstat, solito sine semine quasdam,
Aut secto ex ramo, aut ipsâ ex radice renasci;
Est etenim in ramis, est in radicibus idem
1555 Fertilis, & plenus granis genitalibus humor.
Is modò per suetos fibrarum ad summa canales
Paulatim ascendens, aptâ densatur in urnâ
Collectus, coquiturque ac maturescit ab æstu:
Et modò productis è cortice pendet ocellis,
1560 Expectans aliud, quo det sua germina, tempus,
Et clausas manifestet opes. Hoc surculus omnis
Impletur succo; radix hoc omnis abundat;
Totaque fructifero turgescit planta liquore:
Qui cùm nascenti, & parvæ jam obscurus inesset,
1565 Crescentem posthaç non deserit usquè; sed austus
Adveniente cibo, quem nutrix optima tellus
Suppeditat, spatio gaudet majore vagari
Liberior, sensim proprios aperitur in usus,
Compactasque diu magis ac magis undique partes
1570 Explicat, & vastum fecundat denique truncum.

No n aliam ob causam felix fortuna secuta est
Audax artis opus, cùm primùm imponere morem
Naturæ, ac truncis peregrinos addere foetus,
Et plantæ coepit vitium emendare colonus.
1575 Nam nisi quæ fisco inseritur nova virgula ligno,
Vel circumcisâ lateri cute figitur hærens,
Omnia venturæ primordia gentis haberet
In se se jam nunc, & qualia niempere gerebat,
Dum pars maternæ fuit arboris, unde recisa est,

1580 Quo pacto proprias alieno in corpore dotes
Fundaret, stirpemque suam? Quâ lege quotannis
Et florum gentilitios & frondis honores,
Et patrios foetus, pede nil præbente nisi escam,
Atque alias itidem virgas effundere posset
1585 Insertari habiles? Qui caudex ferret agrestis
Tam lepidum caput, & pomorum nobile pondus?
Hinc certè quidquid proficiscitur, hoc ibi primùm
Adfuit incoptum, & formâ breviore coactum
In loculis; ubi se nodosa ostentat origo
1590 Ramorum, spondetque tumens axilla lacertos.

J A M quæ sponte suâ passim nascuntur in agro,
Incultisve locis, ut spinæ herbæque nocentes,
Quas nullæ severe manus, quas nullus arator
Educat; aut in aquis veniunt fundoque palustri;
1595 Ne credas terræ gremio haud concepta creari.
Namque aut ventus eò semen, volucrisque vel imber
Detulit; atque ipsi sua sunt quoque semina musco:
Semina habet nascens annoso in robore viscum,
Cui lignum alterius pro terrâ, vitaque furtum est.
1600 Et sua sunt fungo, filici sua semina, quamvis
Effugiant oculorum aciem: nam pulveris instar
Exigui rugis foliorum immersa latescunt.
Nullum igitur speres terrâ de virginе germen.
Ac talem si quando voles in vase patentи
1605 Ponere sub dio, quam rarer altaque tela
Contegat, aërios facilè admissa liquores,
Et Phœbi radios, at solis invia ventis;
Assiduus toto frustra irroraveris anno.

Non erat absimilis veterum stupidissimus error,
 1610 Quasdam bestiolas sine progenitoribus ullis,
 Materiâ ex putri & calefactis sordibus ortas.
 Cæci ! quos latuit rerum immutabilis ordo :
 Siccine, Naturam incertam, morumque suorum
 Immemorem, & tantum potuistis fingere monstrum?
 1615 Discite primarum legum inviolabile numen ,
 Et semel incusso, quibus omnis machina Mundi
 Dirigitur motus, nullâ vi posse retundi ,
 Nullo suppleri, nullo desistere casu.
 Non etenim varia est, non futilis; at sibi constat
 1620 Multiplici Natura operum in molimine simplex ,
 Propositique tenax. Cunctis animantibus una ,
 Una patet, vegetabilibus quæ janua vitæ.
 Nec sine concubitu mures in navibus essent :
 At dum ligna fabri jungunt, & littore toto
 1625 Magnum surgit opus, tunc per secreta viarum
 Intrant obscuri, nec multo tempore gignunt ;
 Infestatque novam numerosa colonia navim.
 Qui verò absument corrupta cadavera vermes ,
 Antè inerant taciti, atque exiles : inde solutis
 1630 Principiis, laxæ dum fervent undique carnes ,
 Pars nati crescunt, pars excluduntur ab ovis ;
 Et citò; nam quibus est data vita brevissima, velox
 Est incrementum; longævis tarda juventus.
 Talis ad Oceanî portus finesque Britannos
 1635 Piscis avem referens, anatique simillima bernax ,
 Nunc tabulas juxta senio atque humore marino
 Confecitas, nunc squalenti reperitur in algâ ;
 Quam ligni ex sanie cretam, foliisve caducis
 Plebs nimium rudis & veri jejuna putavit :

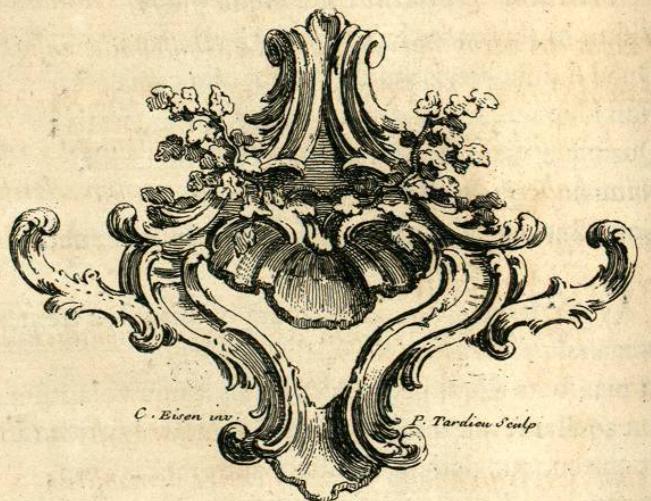
1640 Donec compertum est proprio de semine nasci
 In ligno, aut cochleis, aut appendicibus algæ.
 His igitur non seminium, at cunabula, sordes.

H A U D aliter, tibi si qua fides, divine Poëta,
 Contusi plagiis tabentia viscera tauri
 1645 Emittunt examen apum, quas nuper in ovis
 Hauferat hinc atque hinc errans per florida prata
 Depositas. Sic immundo fossa humida coeno
 Bufones ranasque parit. Sic advena piscis
 Visitur in stagnante lacu non antè repertus.
 1650 Quòd si difficilis captu, aut incognita causa est ,
 Non ideo nullam esse putas : verùm utere notis ;
 Quamque viam facilis monstraverit, ociùs illâ
 Naturam sequere : invenies abscondita rerum
 Conjectans melius, teque ipsa exempla docebunt.

1655 A S P I C E quadrupedum genera omnia; sive tremendas ,
 Immanesque feras in sylvis , sive fugaces ;
 Et mansueta domi pecora; & genus omne volantûm ,
 Aut aquilam, aut muscam; serpentumque horrida monstra ;
 Et quæcunque natant, squillas, aut grandia cete ,
 1660 Et conchas. Et quæ gemino gaudent elemento ;
 Et sub diversis insecta micantia formis :
 Nil nisi conjugio sexûs utriusque creatur.
 Nec bene lumbricos, oculus queis defit & auris ,
 Qui fodunt glebam, terræque per abdita vivunt ,
 1665 Haud ullâ consorte suam sibi cudere prolem
 Majores dixerat; sibi nam nubere vermis ,
 Parte suâ geminâ, simul ipse maritus & uxor
 Creditus est; nudoque etiam qui corpore serpit ,

Et mucosa solo scribit vestigia limax.

- 1670 At licet androgynos, socio sine foedere amoris
Illos compertum est cassio sterilescere foetu.
Fortè duplex aliis quoque vermbus illa facultas
Obtigit: ast oritur patrio sine semine nullus:
Nullus avis, atavisque caret; si exceperis unum
1675 Quem fator omniparens ullo sine semine finxit;
Semina concredens olli evolvenda per ævum,

ARGUMENTUM LIBRI OCTAVI.

Hoc Libro totius Mundi machinam, quâ formâ
conset & quomodo regatur dicendum proponit: à v. 1. ad
v. 14.

Hortatur Quintum ad inquirendam Mundi causam:
laudat eos viros qui Astronomiae illustrandæ insignem ope-
ram dederunt: his Epicureos comparat: à v. 14. ad v. 88.

Exponit breviter tria de Mundo systemata; ea parem
vim habere dicit ad afferendum supremum Artificem; se-
tamen amore veritatis Copernici opinionem defensurum: à
v. 88. ad v. 163.

Copernicanum sistema adversùs Ptolemaicum propu-
gnat: à v. 163. ad v. 484.

Affert Kepleri regulam, cui rebellare sistema Ptolemaï-
cum, Copernicanum verò consentire demonstrat: à v. 484.
ad v. 559.

Causam diversitatis motuum cœlestium, Solis in centro
vertiginem, variorum vorticum inter se libramen explicat:
à v. 559. ad v. 678.

Proponit eas conjecturas, quas fert sistema Cartesianum,
de periheliis & apheliis Planetarum, eorumque variâ à
Sole distantia: à v. 678. ad v. 767.